

سریال نون خ

گفت‌وگوی
روزنامه صبا با مهدی
فرجی، تهیه‌کننده سینما و
تلویزیون درباره آثار
دفاع مقدس

نسل جوان را نباید مقصر دانست

سختگیری در حوزه دفاع مقدس دست قصه‌پرداز را می‌بندد

افتخارآفرینی بزرگ توسط ملت ما صورت گرفته است. این خیلی خوب است که ما در آثار فرهنگی که تولید می‌کنیم، حداقل اشاره‌ای به موضوع دفاع مقدس، شخصیت‌ها، قهرمانی‌ها و ایثارگری‌های آن دوران داشته باشیم. لازم نیست همیشه یک اثر را از ابتدا تا انتها به عنوان یک اثر مستقیم دفاع مقدس تعریف کنیم. می‌توانیم فرهنگ ایثار و مقاومت را در آثار هنری و فرهنگی مان بگنجانیم و به این ترتیب این فرهنگ را در مجموعه تولیداتمان زنده نگه داریم. به اعتقاد من اگر در بیشتر کارهایی که حداقل در تلویزیون تولید می‌شود، بتوانیم به شکل درست و طبیعی اشاره‌ای به این موضوع داشته باشیم، می‌توانیم موضوع دفاع مقدس را بسیار بزرگ، مهم و ماندگار کنیم. این موضوع بخشی از تاریخ و فرهنگ ماست و باید در آثار فرهنگی ما حضور داشته باشد.

○ آیا مشکل آثار دفاع مقدس کمبود بودجه است یا کمبود قصه‌ای که مخاطب امروز را درگیر کند؟
البته پول و بودجه مسئله مهمی است. واقعیت این است که تولیدات مربوط به حوزه دفاع مقدس، کارهای سنگین و پرهزینه‌ای هستند. برای تولید چنین آثاری امکانات و تجهیزات زیادی لازم است. اما به اعتقاد من مشکل اصلی فقط پول نیست. یکی از مشکلات اصلی این است که متولیان که در حوزه دفاع مقدس در کشور فعالیت می‌کنند، بسیار سختگیرانه به موضوع دفاع مقدس در فیلمنامه‌ها برخورد می‌کنند. اینکه فکر کنیم وقتی داریم به موضوع دفاع مقدس می‌پردازیم حتما باید همه چیز با واقعیت تطبیق داشته باشد، دست قصه‌پرداز را می‌بندد و خیال‌پردازی‌ها را محدود می‌کند. طبیعتاً فیلمساز باید به واقعیت تاریخی احترام بگذارد، اما اگر قرار باشد هر بخش از قصه حتما به یک واقعه ثبت‌شده و دقیقاً اتفاق افتاده محدود شود، فضای قصه‌پردازی محدود می‌شود. این موضوع می‌تواند کار نویسندگان را سخت کند. از طرف دیگر، اگر فکر کنیم همه دستگاه‌ها و نهادهای مربوط به دفاع مقدس باید یک فیلمنامه را بخوانند و نظر بدهند و اگر تأیید کردند، بعد مترسالی و مواد تولید این فیلم سینمایی یا سریال دفاع مقدس را در اختیار فیلمساز قرار دهند، باز هم مسیر تولید دشوار می‌شود. بالاخره مواد منفجره، توپ و تانک، هواپیما و هلیکوپتر چیزی نیست که هر جایی

○ شما سال‌ها از داخل مدیریت تلویزیون به تولید نگاه کرده‌اید و حالا از جایگاه تهیه‌کننده با آن مواجه هستید؛ امروز اگر بخواهید عملکرد تلویزیون در حوزه دفاع مقدس را از بیرون نقد کنید، اولین نقدتان چیست؟

برای این سؤال پاسخ مشخصی ندارم و ترجیح می‌دهم درباره آن اظهارنظر نکنم.

○ چرا تلویزیون توانست «نون‌خ» را به یک برند تبدیل کند، اما در آثار دفاع مقدس کمتر توانسته چنین برندی بسازد؟

واقعیت این است که برند کردن آثار دفاع مقدس، چه فیلم سینمایی باشد، چه سریال و چه مجموعه تلویزیونی، به مراتب کار سخت‌تر و دشوارتری است. نمی‌گویم اصلاً شدن نیست، اما به هر حال موضوع دفاع مقدس یکی از مسائل حساس، مهم و کلیدی کشور ماست و نمی‌توان با آن مثل هر موضوع دیگری برخورد کرد. ما هنوز از سال‌های دفاع مقدس فاصله زیادی نگرفته‌ایم و مردم هم با حساسیت به آثار فرهنگی و هنری که در این خصوص تولید می‌شود نگاه می‌کنند. به هر حال بخش زیادی از جامعه هنوز با آن دوران ارتباط مستقیم دارد. کسانی که در سال‌های جنگ حضور داشتند، رزمندگان عزیز، جانبازان عزیز و خانواده‌های شهدا هنوز در جامعه حضور دارند و طبیعی است که وقتی اثری درباره آن دوران ساخته می‌شود، با دقت و حساسیت بیشتری آن را دنبال کنند. بنابراین اینکه ما به راحتی بتوانیم یک سریال دفاع مقدس را به برند تبدیل کنیم و بعد فصل‌های بعدی آن را تولید کنیم، کار به مراتب سخت و دشواری است. با بسیاری از موضوعات مربوط به دفاع مقدس خیلی نمی‌شود شوخی کرد و خیلی نمی‌شود به شکل ساده و معمول روی آنها تمرکز کرد. حساسیت‌هایی وجود دارد که باید آنها را در نظر گرفت. من فکر می‌کنم یکی از کارهای مهمی که ما می‌توانیم انجام دهیم این است که به جای اینکه فقط سریال‌های فصلی در حوزه دفاع مقدس تولید کنیم و بخواهیم آنها را تبدیل به برند کنیم، سعی کنیم موضوع دفاع مقدس را در سریال‌های روزمره خودمان هم قرار دهیم؛ هم در تلویزیون و هم در پلتفرم‌ها. به هر حال یک

دفاع مقدس برای تلویزیون ایران

همواره یکی از مهم‌ترین و در عین حال

دشوارترین حوزه‌های تولید بوده است؛ حوزه‌ای که از

یک سو به دلیل پیوند با تاریخ معاصر، فرهنگ و خاطره جمعی جامعه اهمیت ویژه‌ای دارد و از سوی دیگر، تولید اثر نمایشی درباره آن با محدودیت‌ها، حساسیت‌ها و الزامات خاصی همراه است. مسئله اما فقط به امکانات تولید، بودجه‌های سنگین یا دسترسی به تجهیزات مورد نیاز برای بازسازی فضای جنگ محدود نمی‌شود؛ آنچه در سال‌های اخیر بیش از گذشته محل بحث بوده، چگونگی روایت این دوره تاریخی برای مخاطب امروز است؛ مخاطبی که با زبان روایی متفاوتی بزرگ شده و برای همراه شدن با یک فیلم یا سریال، بیش از هر چیز به قصه، شخصیت و درام نیاز دارد. مهدی فرجی، تهیه‌کننده و مدیر باسابقه تلویزیون، از جمله چهره‌هایی است که تجربه فعالیت در هر دو سوی این ماجرا را دارد؛ سال‌ها در جایگاه مدیریتی در سازمان صداوسیما با تولید آثار نمایشی مواجه بوده و پس از پایان مسئولیت‌های مدیریتی، وارد عرصه تهیه‌کنندگی شده است. در سوابق مدیریتی او، مدیرکل تولید، مدیر فیلم و سریال شبکه یک و همچنین مدیر شبکه‌های یک و دو سیما دیده می‌شود. در دوره فعالیت مدیریتی او نیز آثاری همچون «مدار صفر درجه»، «زیر تیغ»، «صاحب‌دلان»، «ساعت شنی»، «میوه ممنوعه» و «پایتخت» در مجموعه تولیدات شاخص تلویزیون قرار گرفتند. فرجی پس از سال‌ها فعالیت مدیریتی، به شکل جدی وارد عرصه تهیه‌کنندگی شد و «لژیونر» از تجربه‌های نخست او در این عرصه بود. پس از آن، «نون‌خ» به یکی از مهم‌ترین پروژه‌های کارنامه تهیه‌کنندگی او تبدیل شد؛ مجموعه‌ای که در چند فصل ادامه پیدا کرد و فرجی تهیه‌کنندگی آن را بر عهده داشت. «۲۱» و «حکم رشد» نیز از دیگر سریال‌هایی هستند که در دوره فعالیت او به عنوان تهیه‌کننده تولید شدند. اهمیت این سابقه از آن جهت است که فرجی در بحث درباره دفاع مقدس، صرفاً از منظر یک تهیه‌کننده صحبت نمی‌کند؛ او تجربه‌ای طولانی در مدیریت تولید و تصمیم‌گیری درباره آثار نمایشی دارد و در سال‌های اخیر نیز مستقیماً با دشواری‌های تولید سریال، از جمله ساخت یک مجموعه چندفصلی مانند «نون‌خ»، مواجه بوده است. خودش نیز پیش‌تر درباره دشواری تولید این مجموعه گفته بود که ساخت «نون‌خ» به دلیل ویژگی‌های فرهنگی، لهجه، قومیت و حساسیت‌های مربوط به نمایش فرهنگ محلی، کار ساده‌ای نیست. اکنون فرجی در گفت‌وگو با روزنامه صبا، از چالش‌های تولید آثار دفاع مقدس می‌گوید؛ از اینکه چرا این آثار کمتر به برندهای ماندگار تبدیل شده‌اند، چرا نباید نسل جوان را به دلیل فاصله گرفتن از برخی آثار دفاع مقدس مقصر دانست، چگونه می‌توان قهرمان‌هایی انسانی‌تر و باورپذیرتر خلق کرد و چرا به اعتقاد او، مشکل آثار دفاع مقدس را نباید فقط در کمبود بودجه جست‌وجو کرد. او همچنین از پروژه دفاع مقدس جدیدی خبر می‌دهد که در مرحله پیش‌تولید قرار دارد و قرار است «برگی از تاریخ پرافتخار دوران دفاع مقدس» را به تصویر بکشد.

سروین دهقان
گفت‌وگو

